

BÚJÓCSKA

VIDOSAVSTEVANOVIĆ

*Tisztelt anyámnak kétszer megözvegyült Korac-Ganović Boginjának
Belgrád Pidžurov Straško néphős u. 23. Kragujevac 1963. szeptember
1 délután fél kettő.*

Szeretett anyácskám bocsásd meg boldogtalan Menka lányodnak, hogy sora felől mindeddig nem értesített. Menka hallgatásának ezer súlyos és kismillió apró oka volt többek között moniliáziszom kiújulása és 1 szerencsétlen abortusz és az itteni háromhónapos aszály és szomjúság. *A nőstények azért vannak a világon hogy felfúvódjanak én pedig azért hogy hasatokból kiszedjem az aranyos kisgyerekeket* mondotta Trpković Rumena kontár bába és unokádat piszkos vízzel és véres vattával teli csöbörbe dobta. Hazafelé menet lábamon végigfolyt és új ruhámon hátul átütött a vér mint amikor a košutnjaki bozótban először voltam Tanasijeval. *Nem akarom te drága édes kedves* kérleltem de Tanasije akarta és később már én is akartam másokkal. Az a dolog amiért én és az a félemler Slavuj férjem a kilenc harmincötös vonattal még májusban Kragujevacra utaztunk azaz

szerencsétlen eltűnt fiad és féltestvérem Ganović Istok keresése sajnos holtpontra jutott. Ezért a vak Sorsot és a Véletlent és a Balsorsot okold amelyek Uramisten örökös kísérőink. Menka lányodat ne hibáztasd. Szeretett anyácskám mindent megtettem amire csak kevés női és emberi erőmből tellett

valamivel több mint három hónap alatt pontosan négyszer változtattam lakást három napig babon éltem és nyomorban tüvel-cérnával foltoztam harisnyámat.

amikor erőm fogytán volt sokféle szeretőt tartottam de szívem mélyén megőriztem egyetlen Istokom iránti hűségemet gyöngéd érzelmeimet és szeretetemet.

jobbra-balra kérdezősködésemmel még akkor sem hagytam fel amikor mindannyian rámrontottak céljuk az volt hogy minél előbb leteperjenek pedig már teljesen fehérenemű nélkül maradtam.

jósnőkhöz és javasasszonyokhoz jártam főleg mečkovcei Nikolijához komaricai Bubalo Marához és lankás dračabeli Sajához. hirdettem az egyetlen helyi újságban a Világosságban ez a lap rosszabb már nem is lehet ötven tízes egy apróhirdetés:

Kerestetik Istokom jelentkezz a hirdelőosztályon Menka húgod a kanárik jól vannak egészségcsek. A gondok egészen elemész-tettek bennünket. Jelige Várakozás.

mindebben a kettőtök iránti szeretetem meleg anyai ölelésedbe való vágyakozásom Istok minden gonoszságtól megóvó férfias erejének kívánása ösztönöztek. Jól tudod Slavuj erejében nem bízhatni ezt nyíl vánvalóvá teszi a mellbaja. *Hozzá kell menned mással meg ne törődj* mondotta Istok akkor télen amikor az idétlen toprongyos ágrólsza-kadtat hazahozta. *Asszonyom szeretőm és anyám leszel* mondotta Sla-vuj miután felépült és éjszakánként gatyá nélkül járt ágyamba. Így történt hogy január 13-án azon a csúf havas napon Voždovac községben nyakamra vettem a házasság igáját és azóta az Anovlar tabletták mel-lett házassági levelemet is táskámban hordom. *Két férjet temettem el mindkettő közönséges disznó volt* mondottad az esküvő után amikor együtt ebédeltünk a meghívottakkal. Istok földi létezésébe vetett hitem minden balsiker és csapás ellenére is rendíthetetlen maradt és ra-gyogó mint az Esthajnalcsillag. *Az olyanok mint ő nem halnak hir-telen halált* zokogtad egy éjjel. Mint ahogy reménykedem a kettőnk boldogságában úgy bízom abban is hogy most váratlanul olyan nyo-mokra bukkantam amelyek Isten segítségével az ő férfias ölelésébe vezetnek. Csak ennyit árulok el *Vardar u. 32 második emelet balra nyolcas ajtó du. fél háromkor hallgatás és csend.* Anyai szívedet nem akarom szomorítani fecsegésemmel. *Az anyának még a levegő is fáj-dalmat okoz amit gyerekei belélegeznek* mondottad amikor abban a februári havas esőben Istoknak nyoma veszett. Amit akkor mondtál megértettem amikor az oldalszoba kemény asztalán Rumena elvette a magzatomat a nap meg veszettül égette az udvart. Míg hazafelé ván-szorogtam még mindig perzselt és a bal lábamon lecsorgott a vérem a deszkapalánk tövében megkötözött fekete macskát vonszoltak a gye-rekek. Az alábbi mendemondák nyomán kutattam

Cedomira szomszédasszony mesélte hogy Istok állítólag a kra-gujevaci autógyárban dolgozik mint az autóalkatrészek megbec-sült szakembere és mint kereskedelmi szakértő

Metodije bácsi állította hogy csibész fiai név szerint Mileta és Petar látták Istokot Topola városka szüreti multságán a bor-mérők sátrában ahol csevapot is sütöttek

a Lótusz bár táncosnője Musavera mondta hogy a kragujevaci Zlatibor kávéházban egy Istokhoz hasonló férfi a térdét csókolta és iszonyú méretű nemi szervét mutogatta

Dragorad mozdonyvezető mesélte hogy a kragujevaci vasútállo-máson egy vállas alak éppen olyan mint Istok mindennap be-várja az északi és a déli vonatokat és fehér zsebkendőjét lobog-tatja utánuk

aztán a feladó címe nélküli levelezőlapok pecsétjei

Jól vagyok amit nektek is szívből kívánok üdv. Istok kelt Ran-kovićevón február 27-én a kép az új szállóról készült háttérben vityillók

Menka Slavujnak üzenem hogy beverem az orrát ha bántalmazni

mer téged Szerető fivéred kelt Stalacon március 5-én szív és lánc alakú kávéfolt díszíti

Mama ne aggódj miattam Úgy cselekszem ahogyan kell mert ez van megírva a Sors könyvében. Vigyázz a kanárikra. Mindkét orcádat csókolja fiad Istok kelt Lapovón március 12-én.

*Imádkozzatok érettem. A ti szerencsétlentek Ez és Ez. G. Mila-*novac március 19-én egy szakállas emlékművével és miegymással amit a rosszul sikerült fényképről homályosan látni

a pecsétek helységnevei Kragujevacot körülvevő városokat jelölnek így, fedeztem fel Istok életének központját. *Ott fogok élni ahol megbecsülnek és ahol az istenek istene leszek* mondotta Istok amikor egy éjjel ittasan tért haza a Lótusz bárból a már említett Musaverától aki őt bálványozta. *Jobb a falu legelső tolvajának mint a város második rabjának* mondotta mikor meglátogattuk a Központi Fogdában. Ez okból gyűlölöm a törvényt és a bírakat de különösen a hekusokat. A titkos vonzóerő-áramlások a szerelem vonzása a rejtett vágyhullámok aztán útbaigazítottak itt valahol itt éli érdekes csodás rendkívüli hőstettekben gazdag gyönyörű napsugaras életét

— GANOVIĆ ISTOK A NAGY EMBERBARÁT —
Boginja fia Menka fivére

Így kerültem Kragujevac városába. Ez egy ma már kihalt madár amely sárkányokkal szörnyekkel gonosz tündérekkel és boszorkányokkal együtt élők és holtak szemét vájkálta. *A férj köteles asszonya hozzátartozóiról gondoskodni* mondtam májusban Slavujnak és hol miniat kartonkofferodba csomagoltam. Vagyis három ruhát két kombinét kevés alsóneműt két pár cipőt Istok képeslapjait iskolai és nyaralási fényképeit és az esküvőmön készült felvételeket. Felültünk a 9 óra 35-kor induló reggeli vonatra és déltájban megérkeztünk. *Útra csak szívünket és fogkefénket vigyük* mondotta Slavuj amikor vásártéri csavargászásra indult. *Es betegségünket és félelmünket tette hozzá és vért köpött. Már kánikula volt és aszály és szájunk kérgesre száradt. Isteni bátyám közellétét megérezvén izgatott lettem Slavuj meg dörögő és ügyefogyott és erőtlen és gyáva. Itt mindenki halotthoz és gyilkoshoz hasonló* mondotta mikor a kofferral végigcamnoltunk az utcákon és a kőhídon. Sok kormos kovácműhelyt büdös vargaműhelyt és undorító burekesboltot láttunk. Néhány részeg pofa kukucskált a Lepenica partján épült piszkos kocsmákból. *Le a vörösbegekkel éljen a király* ordította a trafik előtt egy vén falábú hájas toprongyos övén mézáraskés volt. Az éjszakát valahogyan átaludtuk a Dubrovnik hotel 31 számú szobájának egyetlen keskeny ágyán egyszál pokróc alatt de előbb meg kellett mutatnunk a házasságlevelünket. *A hölgy nem látszik éppen feleségnek az úr még kevésbé férjnek* sügta fülembe a pocakos portás és a hitvány Slavuj felé kacsintott. *A bátyám testálta rám* feleltem én. Azon az estén a Šumadija táncsoport és a Pionír népekesek szerepeltek a moziteremben. *A hatalmat és a rendőrséget a nemi bajnál is jobban gyűlölöm* mondotta kopaszra nyírt Istok

a Központi Fogda előtt. Sohase fogok e gyűlölet okai után kutatni mert ő mindent tud a fejesekről

hogya állami pénzen veszik külföldi kocsijukat és villákat építenek a tengerparton és gyerekeiket Franciában iskoláztatják míg mások hascsikaró kukoricakenyéren élnek és feneküket fülükkel foltozzák

hogya sörves vénemberek a vásárokon elcsábítják a szegény kislányokat bundát és garzonlakást vesznek nekik még a manikűröst is fizetik mások meg körműket rágva mérgükben elfogynak mint a hold

hogya van pénz hegytetőn száradó úszómedencére de nincs a kórházak számára ezért egy ágyban két haldokló agonizál és egy nedves szobában tíz szerencsétlen szorong

hogya minden évben tíz dinárral drágább a kenyér és a villamosjegy úgyszintén de a munkások fizetésüknek csak egynolcadát kapják a munkanélküliek meg malmozhatnak ujjakkal

és még sok mindent amit az A. R. miatt nem merek levélben említeni. Ezért messze elkerültem a rendőrségi hivatalt és a szolgálatos rendőröket. És mert Istok utálja a szagokat és a színészkedést a virágüzletekbe és a színházakba még csak be sem kukkantottam. *Minden művész féleszü cafat* mondotta Istok amikor hazajött Zmajkótól a tivornyából. Anyácskám itt lapozz az 5. oldalra és olvasd a széljegyzetet

Többé nem törődöm Slavujjal. Még a hotelban összeszedett valami gyomorbaajt. Csúnya hasmarsot kapott mert állítólag megártott neki a kragujevacai fertőzött víz. Véleményem szerint akarathányban szenved ezért megtagadtam házastársi kötelességem teljesítését. Nemsokára kizavartam az ágyból és Mujo portás segítségével sikerült neki munkát találnom a Dubrovnik-szálló konyháján e hotelban a fél város megfordul itt szállnak meg az ügynökök és a labdarúgók és a kisebb zenekarok. Költözéskor mégis a kínok kínját éltem át miatta. Gyűlölöm az olyan férfit akinek még a saját micsodája sem képes feléledni. Nem is írja az hanem üres filozófia.

eztán magad találj meg a mellékelt jegyzeteket. Azzal a biztos tudattal hogy Istok élete és jelenléte minden szoknyát vagy pantallót viselő senkiházi kitörölhetetlen nyomot hagy mindenfelé kérdezősködni. Az olyan isten háta mögötti vidéken még azt is tudják ki mikor szelent mondottak amikor az ablakokból figyelő szájtátók szeme láttára elbúcsúztunk egymástól a kapuban. *Kérdezd az újság- és sorsjegyárusokat kérdezd a pincéereket és a kereskedőket kérdezd a piaci burekárusokat kérdezd a hordárokat a koldusokat és a vécsásszonyokat* mondtad és jobb szemed csücskéből törölgetted a könnyet. Mindenütt kérdezősködtem. A magunk szevedésén kívül mit sem tudunk. válaszolták az ostobák. *Metodije bácsi fiai Musavera és Dragorud mozdonyvezető mégsem olyan tökkelütöttek mint Čedomira szomszéd-asszony* gondoltam és folytattam a kérdezősködni. *Ha Istok nincs akkor a házak kocsmák kutak az utcák és Slavuj sem léteznek* gondoltam és folytattam a kérdezősködni. Tudomásomra jutottak a következő tények

a külvárosi lebujságban időnként megjelenik egy szépfiú és dor-
bézolás közben rengeteg pénzt elver a telhetetlen énekesnőkre
italt fizet a korhelyeknek és a Pirotehna dologtalan tűzoltóinak
Jula pincérmő lakásán egy fiatal hamiskártyás Coja Majától Duh
Zivkától és Muzsika Jóskától pókeren csekély félmillió dinárt
nyert és ráadásul Duh Živka feleségét egy éjszakára. Ötbankos
Rujka és Jócomb Maridzsa bordélyában egy csődör esti feltizen-
egy és hajnali négy közt tíz kurvával is

a gimnazista és más középiskolás csajok egyszeriben teherbe
estek a kápolnában gyertya- és mécsfénynél misemondó ruhák
társaságában tömjénfüstben bujálkodtak

mindez Istok erejéről ügyességéről képzeletéről és leleményességéről
árulkodik. *Sötétben kapkodsz még majd daliát fogsz* mondotta a tök-
filkó Slavuj és megpróbált legurulni a hotel lépcsőin. Egy kis sírással
és néhány pofonnal kényszerítettem hogy néhány hét után mindig
újabb kiadó szobát keressünk és a város másik felébe költözzünk.
*Biztosan egyedül él márpedig a magányosok mindig hagynak maguk
után valami nyomot* mondottad búcsúzáskor a kapuban. Akkor Sla-
vujjal majdnem lekéstük a 9 óra 35-ös vonatot. *Megtalálom még ha
a föld vagy az ég vagy a börtön vagy a sír nyelte is* fogadtam meg ne-
ked. Ittlétünk harmadik napja után szaharai hőségben szárazságban
perzselő nap alatt így telt-múlt az idő. Másnap este a Kragujevac mo-
ziban megnéztük a *Tavaly történt a fürdőhelyen* című filmet a jegyeket
megőriztem földszint bal oldal 22 sor 9 és 11 szék félnyolcas előadás.
Még csak Istokéhoz hasonló arcot sem láttam. *Az emberi fejek nem-
sokára olyanok lesznek mint a véceajtók nullái* mondotta Istok ami-
kor hazajött a sportpályáról és kezet mosott.

Először Manasijević Manasije roskadozó házába költöztünk más-
képpen Fikus Manenak hívták a királyi hadsereg nyugalmazott kapi-
tánya volt. A ház a Palilulán van a Ciganmala temető és a konzervgyár
közvetlen szomszédságában kétemeletes és földszintjén a frontszervezet
székel az egyesületi tévékészülékkel. *Szó se lehet húsznál kevesebből
még akkor se ha levegőből vagytok* mondotta Fikus Mane amikor egy-
szál gatyában fogadott bennünket annak is kioldódzott a madzaga.
Nem a szép szemetekért hanem pénzért adom ki a szobát mondotta
Fikus Mane és megvakarta szőrös mellét. A szobánkban vízcsap és
mosdó is volt hát váladékom szaga alig érződött. *A szerelmi érzék szag-
lásérzék* mondotta Istok amikor hazajött Musaverától. A piszok Sla-
vujnak csak három hét után volt annyi ereje hogy vérhányással páro-
sult influenzájából felkeljen. Fikus Mane éjjelenként az ajtónkhoz
lopakodott és lihegve lesett be a kulcslyukon. *Biztosan a fentiek meg-
bizásából figyel bennünket* mondotta Slavuj és ismét hasmenést ka-
pott. A földszinti tévékészülék előtt ügyelgő külvárosi senkiháziak
a szoknyám alá bámultak és tekintetükkel vetkőztettek. *Nők nők ti
minden rossz okozói* nyögte Fikus Mane az ajtónál és fejét a falba
verdeste. A szomszéd öregasszonyoktól aggszüzekről háрпиáktól plety-
kafészekről lotyóktól csak a következőket tudtam meg

okos ember nem marad Kragujevacon a krokodilusok majmok
skorpiók és más siserahad közt csak a nyomorékok és a halálra-

ítéltek tengődnék akit ide hoz a szél az első betegségek úgymint a cukorbetegség és a sárgaság kiheverése után azonnal kerekét old és azután úgy elkerüli Kragujevacot mint az eső a fiatal csélcsepok már haza se térnek amióta Németországban híre kelt egyes lovaglásoknak és azt tartják róluk hogy férfiaságuk az agyuk rovására növekedik a kragujevac asszonyok csak egy megelőzési módot ismernek az pedig a Vedd Ki Gyorsan és Rumena emiatt remekül keres mert naponta legalább két vödört megtölt

és hogy nemsokára még egy kocsmá nyílik a Munkásbrigád utca és a Ceri út sarkán a háború előtti Hat Jegenye helyén. *Lányom itt mindenki család szélhámos és tolvaj úgy vigyázz hát hogy kivel fekszel le* mondotta Kinka a 17. Rohambrigád utcából amikor nála kávéztam és valóban nagyon megválogattam a partnereimet.

Nagyon fontos. Kinkát éjszakánként egy festményi szép belgrádi látogatta aki nem félt Kinka anyósától és a vasúti kalauz férjétől de még az árgus szomszédoktól sem ijedt meg. Kamenkónak mutatkozott be de Kamának becézik és van egy Menka nővére aki az ő édes szíve szemefénye. A piacon Kutula felügyelővel látták sürgőldni paradicsomot vásárolt fel a pirotiaktól. Jobb orcáján szemölcs volt és erre felé azt híresztelték hogy letűnt filmcsillag aki ebben az általános nyomorban kénytelen volt szakmát változtatni. Különböztetett rajta hogy nagy tettekre született.

Minden nőnél kérdezősködtem felőle. A következő polgárokhoz utasítottak

Gruzanin Milanhoz aki ablak és ülés nélküli Plimouthjával megjelent a Palilulán és egymás után megkérte a hozománnyal rendelkező eladó lányokat köztük Perčinović Zivoslav lányát is a félközépsúlycsoportú Komatin bokszolóhoz a híres jómadárhoz és nokautmesterhez aki tíz nappal ezelőtt Vitanovac falunál a jéghideg Ibarba fulladt mert bezabált görögdinnyéből tudjistenhonnanjött Cigovac harmonikással aki Dalappe harmonikáját a már említett Perčinović Zivoslavlól kétszáz ezer dinárért plusz egy ócska Bagat varrógépért vette egy Marković S. Dojčin nevű homokos piperkőchöz akit kisfiúk elcsábításáért Roija Tomával és Grobljanac Dikával együtt nemrég bedutyiztak

és még két hamis tanúhoz akiknek becsületes nevük sem volt Mula és Dulena szólították egymást. Fikus Mane egyébként naphosszat az utcát kémlelte ablakából gyerekekre járókelőkre koldusokra kiabált. *Rongyos semmirekellők itt lopjátok a napot amott meg tönkremenek az országutaink* látogatta és rohadt uborkával csirkecsonttal és a Rendőrhírnök salátás füzetével hajigálta őket. *Hiányzik egy deszka a fejéből ha nem az egész bútorzat* suttozta Slavuj és fülébe vattát dugott. *Minden naplopót a testvéri Bolgáriába kellene száműzni* had ültessenek rózsát és káposztát mondotta Fikus Slavujnak pálinkázás közben mikor már a sarki boltból hozott harmadik üveget ürítették és paradicsomot zabáltak. Kinka jelenlegi férje alaposan a fenekére vágott egy székkel de Fikus Maneban sem a németek sem a partizánok

sem a vérhaj nem tehettek kárt. *Az ágyban mindent elmondok Istok öcsikéről és a földkerekség minden öcsijéről* mondotta gatyátlan Mane a tornácon ahol százlábúkra pókokra és legyekre vadászott. *Tulajdonképpen a sógorom ő Jagurida a háromszoros örökös* mondotta és pálinka- dohány- szenny- és izzadtságbüdösen rámrontott. *Ausztráliába szökött a csetnikekkel ott most nyulakat kengurúkat meg emberevőket* tenyészt a Lincoln és Comp. *amerikai cirkusznak* tette hozzá a padlóról miután elrúgtam magamtól. *A házamat és a véretem is neked adom a pici alsóneműdért* nyöszörgött kintről amíg a klozeton ültem. Anyácskám az emberek poloskák és fülbemászók.

Istenem add hogy megtaláljam Istokomat és minden vasárnap ötvenbankós gyertyát gyújtok a Sz. Márk templomban kizárólag szent dolgokra gondolok és halálom előtt apácának megyek brdóbeli Marina leszek és idővel felszentelnek és angyallá válok. Ha nem adod meg a kommunizmusnól is jobban foglak gyűlölni.

Másodszor Fikus Manenak húszezret fizettünk a szobáért plusz százhetvenöt tizest a villanyért vizért és a szemétkihordásért. *Az ember ügyis csak azért van hogy piszkot és büzt terjesszen* mondotta Mane a tornácon és megkísérelte felemelni a szoknyámat. A koffercipelésért százötven din. készpénzt és fél üveg pálinkát fizettünk az albánnak. *Sohasem lesz saját virágoskertünk és házikónk* jegyezte meg Slavuj és köhögésroham közben a padlóra vetette magát. A központban a Foto és az Argus fényképészüzletek előtt négy lakodalmat és egy fekete autós temetést láttunk. *Házikót akarok mielőtt még meghalok* picsogott Slavuj a menet előtt és a járdára akart térdelni. Fél tizenegy körül járt az idő és a Dubrovník-szállóval szembeni parkban egy rongyos gúnyájú anyóka hányt Marijana klozetosasszony kitudga fejét a föld alatti nyilvános vécéből. *Miért is süt a nap ha ügyis mindannyian meghalunk* óbégatott Slavuj amíg én az albán tönkrepörkösödött bokáját néztem. Átvágtunk a vasútállomás melletti Poljaković Fivérek tέρre a két ikertestvérhez akik különben kalauznók voltak az Ilina Voda és Stanov közti új buszjáraton. *A Zelenika nővérek meg akarják dönteni a kefélesi világrekordot* dűnnyögte Slavuj harmadnap és tizenhárom jelzészvonatra hívta fel a figyelmemet

ha nem számítjuk azokat akik éjjel jöttek és a pénzteleneket vagy akik koitusz nélkül maradtak negyednap már tizenheten voltak a hatodik napon összesen harminchárom ideiglenes vendégük volt de négy állandó és potyaleső is akik csak enni és inget váltani távoztak

a nyolcadik napon mélyen elgondolkodtam a természet törvényéről amely szerint a nő annyi férfit foghat amennyire csak idejéből futja

tíznap magányos élet után csatlakoztam a Zelenika nővérekhez és hol délelőtt hol este a második váltás után vagy az új legénylakások mögött én is vendégeket fogadtam

és Slavuj sokat ült hűvösön mert ismét önemészto iszakosságra adta fejét és a kocsmákban alaposan ellátták a bajját. *Soha semmiben se gátold magad majd megteszi azt veled a koporsó* mondottad amikor utoljára megcsókoltál a kapuban. *A rendkívüli emberek nem tartják*

be a birkáknak és fajankóknak előirt rendszabályokat mondotta Istok amikor először ítélték el Musavera elcsábításaért aki akkor közönséges kis szuka volt a Moszkva kávéházban. *Az öcséá három évig és három hónapig szopott azért olyan bölcs és erős* mondtad amikor Istoknak nyoma veszett abban a locspocsban. Tudom a háború alatt éppen olyan nehéz volt tejhez jutni mint most lakáshoz. Rövid időn belül szép számban látogattak a vendégek és két új ruhát is vettem magamnak az egyik babos selyem a másik ibolyakék. *Megölöm magamat ha tovább kurválkods*z fenyegetőzött Slavuj a harcosok napján de megint nem tartotta be ígérését. Istok sorsáért ne aggódj mert a következőre hívom fel figyelmedet *Vardar utca 32 második emelet balra nyolcas ajtó délután fél háromkor hallgatás és csend.* Trpković Rumena kimetszette a hasamból a magzatot és unokádat piszkos vízzel és véres vattával teli csöbörbe dobta. *Mi ketten eddig hál'istennek negyvenkettővel* újságotlák a Zelenika nővérek és bal lábamról lemosták a vért. Három napig ágyban fekvé hallgattam a szobájukból kiszűrődő hangokat. *Leikem emeld fel a lábadat mert a herémet feldörzsölte a pokróc* panaszkodott az egyik. *Én vagyok a római pápa ha ez nem egy közönséges malaclopó* kesergett a másik és ez így ment napestig. *Akinek nem tetszik tessék átfáradni a konkurrenshez* felelték kórusban a szorgalmas nővérek és feltettek egy rock-lemezt. 13 ezret fizettünk nekik plusz a villany és víz felét azonkívül az én kávémat itták

Istenem Istenem mikor ölelhetem már karjaimba Istokot örök megemlékezésül mikor ajándékozhatom meg háromszögünkkel. Én Istenem néha úgy olvadozok a gyönyörűségtől mint vaj a forró tűzhelyplatnin. Azt kívánom hogy ismét piros arcú pufók kisedjen legyen és dajkálhassam. Gyűlölöm a világot mert az elszállt idő sohase tér vissza nem úgy mint a gramofonlemez és mert minden nyomtalanul eltűnik akár a ház elől a fuvarosok.

és így teltek-múltak forró napjaink. És a te özvegyi tapasztalatod tanításaid és minden ágybéli ügyességem ellenére drága anyácskám az alábbi ósrégi igazságokon kívül semmi lényegesebbet sem tudtam meg minden főrfi egyformán viselkedik ha meg akar kapni mert mindannyian alakoskodók mézesmázások és füt-fát ígérnek de leginkább házasságot vénségig és sötét siring tartó örök hűséget az Anovlar a legjobb óvszer csak rendszeresen kell szedni mert aki csak egy este is elmulasztja bevenni azonnal megtermékenyül és áldott állapotba jut mint ahogy velem is történt az ékszerész és az órás közt

majdnem igaz amit a négerekről beszélnek mert néhányan gyakorlaton voltak a Lepenica melletti autógyárban és nem tudták kit válasszanak engem a Zelenika nővéreket vagy Lolát a fékezőt kivétel nélkül minden férfi állítja hogy ismeri Istokot van aki látásból van aki hallomásból vagy személyesen a Jula pincérnő lakásán mindennapos kártyacsatákról vagy az újságból

de ezt legszavahihebben egy Kreslo Miladin nevű sofőr bizonygatta aki a Gall-féle lánc- és golyócsapágy-árusító Kljajić Filip vállalatnál dolgozott. *Anyám sírjára és elsőszülött fiamra Bobanra esküszöm hogy*

akit te keresel nem más mint Trijković Trile mérnök mondotta Miladin amikor a Zelenika nővérektől hozzám költözött mert ha alsóruhát váltottak és frizurát változtattak nem tudta egymástól megkülönböztetni őket. Többször vittem hivatalos útra azaz Ótbankós Rujka és Jocomb Maridza bordélyába míg a gyár temérdek pénzével olajra nem lépett mondotta Miladin miközben franciázással kínozott a hőségben. Akkor Slavuj bárányhimlőt kapott az irigységtől és gonozzságtól

Fontosabb adatokhoz mindeddig nem jutottam. Kreslo szerint Trijković mérnöknek volt egy érme valami Menka képevel és barna hajjürtleivel. Különböztetve elpanaszolta hogy a városban két szív epekedik utána mindkettő ellen szörnyű nagyot vétett és bünei ügy kikezdték máját mint a pálinka. Haját minden reggel brillantinnal ápolta és erős szakállát naponta kétszer kellett borotváltnia. Meggyőződése volt hogy a lopás a társadalmi álegyenlőség kipótlásának természetes formája. Megmulattam Kreslónak az apám és Slavuj fényképét mire égre-földre esküdözött hogy mindkettő az álcázott Trile-Istokról készült. Amint látod a hazug emberi természet semmi jót sem szül. A hatalom lendő birtokosainak valami újabbat kell majd kigondolniuk ha mást nem hát az igazságot.

és tűzött a nap és a városban elfogyott az ivó- és mosdóvíz. Az állomás melletti fűszerboltból hozott ásványvizeit Slavuj gyomorrontást kapott. *A halálom a te fekete lelkeden fog száradni* mondotta és azért se halt meg. *Ma már mindenki szajha akar lenni* mondták vendégeiknek a Zelenika nővérek a szomszéd szobában ezzel rám és népszerűségemre céloztak. *Tönkrement mit sem ér már a mi mesterségünk* panaszolták a harmadik váltás munkásainak és az ajtóra szegeztek egy cédulát, amelyen az állt hogy veszélyes gombás betegségem van. Bosszúból elhíreszteltem hogy rohadt a petefészkek. Potyogott a mennyezet és reggelenként a pének esti kömüvesekre hasonlítottunk. *Hord el magad különben palkánymerget szórunk az ételedbe* fenyegetőztek a Zelenika nővérek egy névtelen levélben. Drága anyácskám csakhamar felhagytam ezzel a kevés pénzt kevés hírnevet kevés örömet hozó de annál kimerítőbb foglalkozással. *Örökké emlékezni fogok a jóságokra amely a könyökömön jött ki* mondtam Zelenikáéknak amikor búcsút vettem tőlük a Jovan Dutovac-Pera nyomda melletti kávéházban. Poste restante csak egy cédula érkezett az alábbi szöveggel

Kedves menka tudatom veled hogy Szeretlek mert veszélyes ringyó vagy aki cigizik is Eladtam 250 köb. Jawa motoromat a pénz rád vár (majd megládd mennyi) Batlija Tadija sorsjegyárusnál a második kőhidnál. Megöljük a férjedet mint egy közönséges tetűt vagy sörkét és az anyakönyvvezető elé állunk hogy örök lánccal fűzze össze a kezünket és a szívünket Várom a Dubrovnikban (a kávéházban!) piros virág lesz a kabátkihajtómon A te Ismeretlen Imádó Pičeta L.

meg a leveled kelt ez év június 22-én melyben tudatod velem hogy Metodije bácsi fia Mileta és Petar nyomtalanul eltűntek. Grozdinc Z. vel és Robija M-el három éjszakát is átvirrasztottam a vasúti restiben de nem akadtam Istok nyomára. *Egyetlen ilyen nevű ürgét sem szoi-*

gálnék ki mondotta Djinda pincér és kidobott egy télikabátos részeg hordárt. *Gyűlölöm az oroszokat megrögzött nyugatbarát vagyok* tette hozzá és megcsipkedte a faromat miközben Robija M. elcsórt egy üveg konyakot. *Nem kerültünk közelebb Istokhoz de én igen a sírhoz* mondotta a balfasz Slavuj és fiatalságom és szépségem iránti gyűlöletében egészen megsoványodott. A természet izléstelen tréfája volt életet adni egy ilyen féregnek.

Harmadszor megint negyven szarajevói Zetát szívek naponta és ríktó rízst használok. *A nők azért festik magukat hogy bennünket át-ejtsenek* mondotta Istok amikor Musavera először ment férjhez a görbe lábú algériaihoz és a tengerre utaztak nászútra. Csütörtökön esti szűr-kületkor a Kragujevac mozinál a Central bolt közelében a sarkon megláttak a vagányok füttykoncertba kezdtek és leszólították. *Elrakhadjuk-e az uradat Menka nagysád* vigyorogtak rám a szűk nadrágos fityfirittyek néhányan kukorékoltak és nyerítettek. *A becsületesemről van szó majd megmutatom én nektek* mondotta a hatökör rohadék Slavuj és megpróbált leesni Prelović Svetozar fiákeréről. Zekan a gebe már olyan vén, hogy a hátsója szinte döglött de az eleje még kocog. Mindenki elhagyott bennünket csak a házak és a fák nem.

Bármit csinálhatsz ölhetsz gyilkolhatsz de rendőrséget ne lássak mondotta az új háziasszony a már említett Trpković Rumena. A férje varga volt a háború előtt és szélütésben halt meg T. Užicén az Allambiztonsági Hatóság biféjében amikor a füle hallatára emlegették a szabadságot. *Csaljál és másokat is hagyjál csalni* mondotta Rumena amikor megmutatta a szobácskát azaz nyári konyhát amely az udvaron a faklozett mellett épült ez utóbbi ajtajára két vörös nullát festettek. Az ablak előtti eperfán gubbasztva aludta át az éjszakát Rumena baromfija vagyis három pulyka tíz leghorn tyúk és egy kakas

a 61. napon itt napfogyatkozás volt és kishiján kttört az örület. A kéményeket fekete szörnyek ugrálták körül grimaszoltak és államellenes jelszavakat kiabáltak. Egy fiú felmászott a diófára és nem akart lejönni bunkósbottal verték le. Azt mesélik hogy a hekusok jámborak voltak mint a bárányok és csokoládét osztogattak a gyerekeknek és az asszonyoknak. Anyácskám sohase láttam még ennyi gazdátlan jószágot. Ki mondja hogy Kragujevacon nincsenek szellemek amikor minden éjjel sikongás és énekszó hallatszik a kápolnából. Ostoja aki a Vársártérnél lakik aszrszódát ivott hajdanában és most egy gomb segítségével beszél. Az itteni vakok rádióállomást létesítettek.

és Rumena szombatosai esténként összejönnek a szomszéd szobában és Jézusszive tiszteletére zsoltárokat énekelnek. Mindenféle aljanépből álló csoport ez valóságos kotyvalék. *A Világvége és a Végítélet a régi naptár szerint hetvenhétben hetedik hó hetedik napján este hétkor lesz egy enyhébb földrengés után* mondotta Kokarda Simka előénekes és felszólított bennünket szenteljük életünket az állatok ápolásának. *A jövő igazságát babból kávézacsból és néha a madarak röptéből lehet kiolvasni* mondja Rumena közben magzatelhajtással és kiskorú lányok kerítésével foglalkozik. Isten segítségével rövid idő alatt befészkeltem magam Rumena házába hogy kitanuljam a kerítés mesterségét és se-

gédkezem az angyalcsinálásban ami igencsak a kezemre állt. Istok keresése közben megismertem

a szombatos vénasszonyokat akik a környező falvakban imakönyvet szenthegyi csodatévő szentképeket Žiča és Ljubostinja valamint Grančarica kolostorokban szentelt gyógyvizet árulnak a nyomorékokat és betegeket akik Rumenánál keresnek fájdalomkra orvosságot és enyhülést mert a helyi kórházban lép helyett májat operálnak ki az emberből és az ollót benne felejtik a hasában

a 15--19 éves bukott bakfisokat akik néhány százasért órásmesterekkel cipészekkel a városi fejeseikkel építészmérnökökkel firkászokkal és párttitkárokkal hálnak

a gyárimunkások kikapós asszonyait akiket délelőttönként ebéd-főzés közben főiskolások és ingyenélők búbozták gyerekeik közben kitanulják az utcán az élethez szükséges különféle mesterkedéseket

és végül egy mérnököt akit Ilina Vodán fenékenmart a kigyó amikor a paraćini Mikulával a bokorba feküdt és kitért a botrány. *Tanasije ne tedd mert az első után magas számok köveikéznek* mondtam akkor a Košutnjakon de Tanasije akarta és később már én is akartam másokkal. *Önmagadon testeden és tested örömen és fájdalomán kívül másod sincs ezen a világon* mondtotta Istok amikor szakított Dragorad mozdonyvezető lányával amiért az csak lelki kapcsolatot akart. *A férfiak csak akkor őszinték ha pőrék* mondtad amikor Slavujjal hazajöttünk az esküvőről. Istoknak azonban nyoma veszett. Sokszor úgy éreztem már közelébe férköztem a titoknak csak egy lépést kell tennem és káprázó szemem előtt mint egy új istenfia megjelenik Istok földöntúli szépségű mesés alakja. *Te hűtelen ki az aki miatt egész éjjel sóhajtozva lesed az ajtót* kérdezte Slavuj amikor ismét talpra állt és folytatta munkáját a Dubrovnik-szállóban. Összesen csak ötvenhét ezret kapott és még valamennyit plusz néhány tányér ingyenlevest. *A napom felkeltét várom hogy az öröm sugaraival engem bearanyozzon* válaszoltam és gyógyíthatatlan forróságtól úzva folytattam küzdelmeimet. És kitűnt hogy titokban az alábbi személyeket követtem

egy hitvány zsebmetszőt aki Rumenánál bujkál amíg az ügyében nyomoz a rendőrség a pincében alszik a szénen és saját árnyékától is megretten

egy sikkasztót aki az államtól lopott pénz utolsó dinárjait a szomszéd szobában költi állandóan gramofonzenét hallgat a maradék pénzt condrákra és ringyókra tékozolja de csuklóján már is érzí a bilincs szorítását Maja Coja állambiztonsági hivatalnok hamiskártyásait és léhűtőit akiket Jula pincérnő kikergetett a házból és akik most Rumenánál húzták meg magukat perselyébe pénzt adnak

egy magas galléros féltékeny és dühödt férjet aki arcába húzott micisapkával csellengett az udvaron és minden fáról azt hitte hogy a szatyrot cipelő tulajdon felesége

és még a palilulai és sörgyári láncsörgető bokszeres fenegyerekek egész hadával. Aztán egy mennydörgéses felhőszakadás is volt a vil-

lám belevágott az ablakunk előtti eperfába és a szomszédos föld pillanatok alatt mind elnyelte az esőcseppeket. *Isten intelme ez bűneinkért ezután a nagy sötétség várható* mondotta Slavuj és az országúti kocsikban sofőrökkel taligásokkal és szezonmunkásokkal iddógált egy álló hétig. *Legközelebb már a mi romlott fejünkbe csak a mennykő siránkozott az ágyban és Rumena meggyapálkáját szopogatta. Az olyan emberek mint a te Istokod sohasem hagynak nyomokat mert könnyűek mint a toll és megfoghatatlanok mint a levegő* mondotta Rumena és valaki unokáját szennyes vízzel és véres vattával teli csöbörbe dobta. Egyszer egy penészes pincébe tévedtem ahol külföldre szökni készülő munkások gyüleseztek. *Gyermekkorom óta a munkásosztálynak szurkolok* mondotta Slavuj amikor lustasága miatt lekáromkodtam. Majdnem megerőszkoltak. Az ablak mellett álló vörös Róthaj ajánlotta hogy feküdjek le önszántamból. *Nekem férjem van* mondottam. *Vágd ki a szemétre* válaszolta Róthaj. *Szeretöm van* szipáskoltam. *Etesd meg patkányméreggel* felelte Róthaj. *Van egy bátyám Istok akit sehol sem találok* fakadtam sírva. *Küldd utánunk az Idegenlégióba* válaszolta Róthaj és megindult felém. Fellökte a petróleumlámpát a sötétben valahogyan kitapogattam az ajtót és épen egészségesen kijöttem.

Ezt Róthajnak köszönhetem. Másnap az ágyban elárulta hogy nagyon hasonlítok Mirella nevű húgára ki ez év ápr. 7-én a vasúti hídnál vonat alá vetette magát valószínűleg Istok miatt. Nem tudni állapotos volt-e vagy kielégíthetetlen szerelemszomja üzte a halálba ugyanis nem hagyott hátra búcsúlevelet. Róthaj azt mondta rólu hogy háromszor is eljegyezte magát Kulu!a segédorvossal. Meg azt is mesélte hogy Istok valószínűleg első lett a városban megtartott áprilisi tornaversenyen amely a Partizan Testnevelési Egyesület tornatermében zajlott le a Régi Munkástelepen Istok mindenkit elkápráztatott a lovon és a korláton bemutatott új gyakorlataival. Talán igaz is.

és este fél kilenctől a bolgár Central nemzetközi cirkuszt néztem. *Trapézművész vagyok mutatványaimhoz nem használok védőhálót* mondotta Istok amikor hamiskártyázásért lebukott és a hekus rázárta a rabomobil ajtaját. A trapézművész letről hasonlított is Istokra de a sátor mögött észrevettem hogy orra görbe és melle tetovált vagyis csókolózó madárpár van rajta. *Minden bitangot megölök aki engedélyem nélkül egy ujjal is hozzád mer nyúlni* jelentette ki Slavuj azon az éjszakán Rumena második üveg meggyapálkája után és két ujjal keresztet vetett. Az ilyeneket mint Slavuj még baltával sem lehet agyonütöni. *Uram mennydörgő villámodtól pusztuljak el én babiloni bűnös lélek üvöltötte a sok sörtől részeg Rumena amíg a szombatosok a Hajnalcsillag te üdvösség gyöngye vesd reánk fényedet* kezdetű zsoltárt énekelték az oldalszobában és kórusban zokogtak a világ bűja és nyomora felett. Kokarda Simka másnap azzal vádolt hogy a Živadinját látogatom egy sérves nyálas vénséget aki éppen olyan mint Metodije bácsi volt a ravatalon. *Az ember végre talál magának egy kevéske fárjasságot hát nem elcsábítja tőle egy tejelesszájú támadt rám Čedomira szomszédasszony is a nyugdíjas öregje Proka bá vásári fényképész miatt. A ringyó el akarja emelni a kétszázharminc ezresünket*

amit a szalmazsákban őrzünk visitotta Kokarda és nekiesett frissen fésült frizurámnak. Én csak egy gubancot hagytam a feje búbján őt magát meg Rumena nagy dézsájába löktem.

Az ájtatoskodók az öregek irigykedése a bőjt és imádságok miatt sohase leszek apáca. Különösen most nem amikor a kolostoroknak csak sovány kis földjük maradt és az apácák kénytelenek a külföldi testvérek adományuiból tengődni. Krumplin kaposztán szójababon és kevés faggyas birkahúson élnek. Brdói Marinának nem volt igaza mert még kelendő az idősebb urak és a vidéki fiatal ficsűrok körében. Istenem ha visszaadod Istokomat csakis jó cselekedeteket viszek végbe Musaverát jó útra térítem és mint varrónőnek munkát is keresek neki. Május elsején báránylevest főzök az utcabeli koldusoknak és prézlivel kínálok őket Urunk Istenünk mindezt a Te nagy és tiszta nevedben.

Negyedszer Ruménának mindössze 7 ezrest fizettünk mivel segédkeztem a magzatelhajtásban. *Ha maradsz elárulom neked a mesterség titkait és te leszel az utódom a kragujevaci járásban* ígérte Rumena még mielőtt kofferba csomagoltam a gúnyámat és keresztet vetett a kettévált eperfa felé. *Esküdjetek meg hogy rólam sehol egy szót sem fogtok kikottyantani* követelte Rumena és mi megesküdtünk a T. Užice-i megboldogult varga Bibliájára. Az albán ez alkalommal harminc tízest kapott és két erős pálinkát az Avala büfében. *Rólam is lenyűzzák a bőrt mért ne nyűznám én is rólatok* mondotta a kapuban izzadságtól piszoktól faggyútól kapcaszagtól büzlött. *Istok keresésére ne sajnáljátok a pénzt mert a pénz sehol semmi* mondottad jobb szemed csücskéből törölgetted a könnyet és reszkető anyai kezeddél utánunk integetté. A Radnik lóresti előtt valahonnan ismerős töpörödött púpos anyóka koldult. *Egy szép napon kiköpöm az egész tudómet és a fél hasamat siránkozott Slavuj és köhögött mintha csak e célból jött volna a világra és vonszolódott utánam mint valami dög.* A következőt olvastuk szoba Kiadó gyermektelen Házaspárnak fizetés Megegyezés szerint živković perka abesszínia lakó Telep érdeklődni Lončar Bogoljubnál. Valójában inkább kutyaól vagy krumppliverem volt és nem lakószoba de a pénztelennek nem jár kényelem. *Az istenhátamögötti Abesszínia miatt úgy elfogy a lábam mint a szappan* jajveszékelt Slavuj és nekilátott diónyi tyúkszemait piszkálni. A környéken csak faluról jött nincstelenek koldusok kisiparosok gyárimunkások és egyéb nyomorgók laktak akik Gegula Sava kocsmájában éjszakánként félholtra verték egymást. A konzervgyár kéményei mindhárom váltás alatt sűrű füstöt és kormot okádtak ránk. *Néhány év múlva vagy még előbb mindannyian négerekre hasonlítunk és szénport nyelünk* mondotta a béna öreg aki ablakunk alá járt napozni és tetvészkedni. A szobánk földes volt a billegő asztal repedéseiben fülbemászók tanyáztak és húst csak vasárnap ettünk. *Üres zsebbel is nagylábon kell élni mégpedig a mások kontójára* mondotta Istok amikor hazajött a nyaralásból és a düseldorf-i német Helga ajándékait mutogatta egy tranzisztoros rádiót Helvetia karórát és Phillips villanyborotvát. *Miköztiünk nem élnek olyan nagyberek mint a te bátyád mert mi jelentéktelenek vagyunk mint a kavics* mondotta az öreg aki ablakunk alá járt napozni és kor-

mos tenyerét az ég felé fordította. A szárazság akár egy unalmas film sehogy se akart véget érni és én a Ciganmalához közel eső boltból szerzett ásványvízben mosakodtam. *Melléfogásaim álnevem és alacsony származásom miatt bűnhődöm* jajgatott Slavuj miközben kígyók pókok fehéregerek és más piaci férgek ellen védekezett. Mujo portás segítségével aki egyébként néha megzsarolt délelőttként a Dubrovnik-szállóban folytattam a nyomozást ott üldögéltem Bugyelláris Desával Tüskés Janával és Luna Márkizzal. Hamarosan a következő semmittevőkkel jöttem össze

Zupac M. és Stevanović V. helybeli dologtalan lebzselőkkel akik remek szerelni hármásban való részvételre invitáltak Džeri Z. lakására akinek szülei falura mentek aratni

Svetolik fizikatanárral aki megvette Gružanin Milan rozoga Plimouthját a parknál folyton cserélte az alkatrészeket fáradhatatlanul kurblizta az ócska kocsit mindhiába az csakis lefelé gurult

Vučurović rendőrrel a Musa nevű rendőrkutya őrzőjével néhány kitiüntetés tulajdonosával amelyet rablók és gyilkosok kézrekerítéséért kapott pedig nem is ő szaglászta a nyomokat és kizárólag a nőgyógyászat érdekelte

Karajović állomásfőnökkel aki talpat nyalt a város kivakarózott nagykutyáinak ebédekét fizetett nekik mindezt gépírónó sógorasszonya érdekében aki a nyakába varrta magát

és egy Švaba nevű vállas technológus egyetemistával élelmiszeripari szakossal. Azon kívül hogy mindannyian le akartak fektetni egyebet sem tudtak mert az idegen kínok és gyötrelmek senkit sem érdekelnek. *Ha már meguntad a nyomozást lödd magad föbe és kész* ajánlotta Stevanović V. és a halál a mindent gyógyító rothadás szépségéről verset firkantott a falra. Anyácskám ha nem lenne szenvedély és lelkesedés talán igaza is lenne. *A te betegségedet az én puskámmal fogjuk kigyógyítani* mondotta Džeri Z. és lopott autóval a žezeljhegyi turistaházba invitált amely a Jagodina felé vezető út mellett épült. *Megesküszünk és bekerülsz a békebeli kragujevaci pálinkakereskedők legelőkelőbb családjába* ígérte Svetolik és hogy a göthös Slavujtól megszabaduljak a híres Jevdjelić ügyvédet ajánlotta. *Fogalmad sincs hogyan juthatni itt álláshoz és lakáshoz* mondotta Karajović amikor nem fogadtam el Bajčetić rendőr-tisztviselő ajánlatát mert földig érő az orra. Este végighallgattam Mirijam énekesnőt aki semmit sem tud pedig együtt él Lajzerral a hamiskártyások és prostituáltak ügyeinek intézőjével. *Édes szívem én is így kerestem a szerelmemet Bogdant de csak síríg tartó bánatra és szomorúságra leltem* mondotta Mirijam és elment helytem üzletet kötni a Bajčetićtyel.

Švabo az egyetemista elmondta hogy áprilisban a táncmulatságokon egy belgrádi nőcsábásszal együtt vadászott a gimnazista és segédorvosi kurvapalántákra. Az a szoknyavadász egyszer részegen azt mondotta hogy sohase felejtí el szüztiszta Menkáját napsugarát feslő krizantémjét. Szomorú lélekkel utazott el Krajevóra titkos ügyei intézésére. Švaba állítása szerint futballista volt vagy legalábbis sakkmester ugyanis szemétsok pénzzel ren-

delkezett. Magas homlokáról leritt a szenvedés és nem minden-napi sors. Szemem előtt folyton csak Istok árnyéka lebegett.

és akkor a kávéházban üldögélve elhatároztam hogy ha végére jutok ennek az egésznek legalább a varrómesterséget kitanulom méghozzá Cedomira szomszédasszonytól mert a nők mindig is fognak szépítkezni és öltözködni. *Mivel senkinek sincs a homlokára írva mifele a rabokon kívül mindenki gyanús* mondotta Vučurović rendőr és rábeszélte hogy a börtönben folytassam a keresést. Hallgattam is mert félek a kétségektől és a késői megbánástól. Amikor a bírósági épület mögötti düledező házba igyekeztünk a nap iszonyúan perzselt és az ügyeletes rendőr folyton a fenekemet tapogatta. *Itt csak a bolondok maradtak az okosok odalenn hűsölnek* jegyezte meg Marković S. Dojčin kanokos pipenkóc és folytatta munkáját piszkos ronggyal a folyosó kövezetét mosta. Mindenütt karbol- és félelemszag terjengett. Egy fapapucsos sovány alak futkározott előttünk és nem mert a szemünk közé nézni. *Kifosztott egy trafikot és most azt hiszi az elfüstölt dohányért jöttünk* mondta az ügyeletes és hozzátette okvetlenül kell velem találkoznia civilben mert csak egyenruha nélkül emberi a külsője. *Akinek gyakran gyűlik meg a baja a rendőrséggel abba végül is beleeresztenek néhány golyót* mondotta Istok amikor megtudtuk az újságból hogy barátját Pidzulát halálra ítélték. Egy rongyos öreg aki csörgőt papírlabdát és füttyülőt árult a Stanovljanski mező környékére egy félig összedőlt házba vezetett. *Egy makedón haldoklik ott és hozzátartozóit keresi* mondotta az öreg a piaccal szomszédos parkban amikor mellé telepedtem megpihenni és elpanaszoltam balsikereimet. *Könnyű mást megtalálni de nehéz saját magunkat felfedezni és megismerni* mondotta és bő nedvű piros belű görögdinnyével kínált. A folyton kahogó Slavuj többé már fel sem kelt az ágyból és láttam hogy teljesen eluralkodott rajta a lustaság és a kishitűség. A leskelődő meghervadt töpörödött vénasszonyok fejünk fölött átrikácsoltak egymásnak. Rettenetesen kiszikkadt emberre találtunk önkívületben fekiadt a tetves pakrócok alatt. *Trojanám minden bujálkodásodat hűtlenségedet paráznaságodat megbocsátom csak maradj mellettem a halálom órájáig* sikoltott a csontváz és csontbőr kezével mint valami csonka szárnyal szüntelenül csapkodott. Az öreg a hátam mögött állt mormogva imádkozott és a nők csapodárságát ingatagságát romlottságát átkozta. *Trojanám az istenre kérlek vigyázz kicsi gyermekeimre és tehetetlen öreg szüleimre* sikoltozott a szerencsétlen és kezembe nyomta kilenc rongyos poronty értéktelen érembe foglalt fényképét és meghalt.

Előttem állandóan Istok alakja lebegett. Integette csókot dobva Istok közeledett felém. Testem zsibbadni kezdett és lüdbörzött mint amikor beteg voltam.

és este kilenc tájban éppen amikor a vörös hold táncra perdült a konzervgyár felett az én félemler Slavujom truccból kilehelte lelkét. *Vakon született kinok közt élt némán kiszenvedett* mondotta az öreg aki ablakunk alatt tetvészkedett és néhány vénasszonybőrbe bújt bosszorkányért sietett akik aztán megmosdatták és felravatalozták a halottat. Kevés megtakarított pénzemből még a papnap is adnom kellett.

Szurdán temettük a palilulai temetőbe ahova a szegényeket hantolják és végre valahára

ISTOKOM NEMSOKARA ÖLELŐ KARJAIM KÖZT LESZ

mert drága Boginja anyácskám ezért is írom e levelet szeretettel teli özvegy szíved örömére. *Kettőtök nélkül ezután minden percem egy hónap és minden órám egy év* mondottad amikor megáldottál és Istok kereséséhez sok sikert kívántál. Megnyilott előttem a boldogsághoz vezető egyenes út és sem a Szerencsétlenség sem a Balsors amelyek Istokot bölcsőjétől bajusza serkenéséig végigkísértek nem fog erről az útról letérni. Még halottaimból feltámadva is Istokomhoz sietek. *Azért élek hogy másoknak legyen kiért és miért élniük* mondotta Istok amikor Musavera megvallotta neki hogy a világ legszebb férfiúja és mindenféle fehérnépnek valóságos istensége. Tegnap az utcán hozzám lépett egy rövid ujjú fehér inget viselő szöke srác. *Istok holnap délután fél háromkor vár a Vardar u. 32-ben második emelet balra nyolcas ajtó csend és hallgatás* mondotta az angyali hírnök és eltűnt a fatelep és a Vörös Zászló utca melletti közben. A fényképész-egyesület kirakatüvegében vakítóan csillogott a nap egy püpos fuvaros vörös téglát rakott le a rövidáru-kereskedés melletti háztelekre. *Az én életem virágos jókedvtől ragyog majd ha ti ketten találkoztok* mondottad amikor a kapuban megcsókoltál és jobb szemed csücskéből törölgetted a könyvet. Remélem vigyáztál Istok kanárimadaraira mert az ő rendkívüli szíve állatokra pazarolja szeretettöbbségét. Azonnal papírt ceruzát vásároltam a Pionír mozival szomszédos könyvkereskedésben. Az én szívem diadalmas örömmel ujjongással vágyakozással és aggodalommal teli. Az ablak alatt tetvészkedő öreget nézem és érzem az izzó nap égi útját. Nem hiszek a Végítéletben mert helyette nyájas üdvösség nagy világosság köszönt majd be. Örvendezz hát szeretett anyácskám. Mindkét könnyes orcádat és kisírt szemedet csókolja

Menka lányod a te Istok fiad felesége s. k. *Igérem hogy ezután mindig de különösen Május elsején minden koldusnak adok néhány dinárt. Hogy minden magzatomat megszüllöm. Hogy kigyógyítatom a moniliázisomat. Hogy a szerencsétlen Slavujnak harmincezres siremléket emeltetek Proka kőfaragónál rendelem meg. Hogy ezután sohase fogok szitkozódni másokat gyalázó szavakkal illetni. Hogy megbocsátom Tanasijevnek hogy miatta nemakaromból akarommá lettem. Urunk Istenünk add reánk áldásodat az eljövendő örömeikért és szenvedéseikért.*

Ugyanaznap ugyanott Kragujevac városában ugyanazon szobában délután hat óra.

Iszonyatos hazugság volt. Istok nem létezik. Menka sem. Csak a karvalymadár létezik amely élők és holtak gonoszok és károsítottak szemében vájkál. A gazemberek a törvény minden hiányosságát ismerik ahol csak minden tenyérynyi földet csontok trágyáznak minden út a világ négy sarka felé vezet. Mesélik az itteni múzeumban kiállították a majomember csontvázát és hogy születése előtt mindenki majomemberre hasonlított. A gonoszság martalékai leszünk. A fekete föld kiveti testünket és a tenger vize sem fogadja be. Slavuj mondotta Istok csak akkor

van ha nem létezik. Nincs szükség Végitéletre elég átkai vagyunk önmagunknak.

A nap ma perzselőbb volt mint bármikor a szomszomság iszonyatos.

Borzalmak körülöttem mindenütt csak a borzalmak. De semmi meg nem ingathat és tettemben meg nem akadályozhat drága jó anyácskám. Ezt e rühes világon senki meg nem teheti. Mert gyengeségünk hazugságaink ingatagságunk butaságunk romlottságunk bűneink kegyetlenségeink tisztátlanságunk ellenére legyőzzük a boldogtalanságot ha másként nem hát az utolsó szabad lehetőséggel önkéntes halálunkkal szenvedésünkkel megalázottságunkkal. És ezért köpök a városra amelynek még három erős ágú fája se nőtt melynek mély vizü folyója felhőkarcolója sincs. Minden ingóságomat a Zelenika nővérekre hagyom a fényképek legyenek a tiédid. Fikus Manenak mindenesetre igaza volt amikor meleg vízben felvágta ereit. Ha egyebet már nem tehetünk ebben leljük egyetlen boldogságunk.

Vasagyi Mária fordítása